

SPORT DI SCHI

NORBERT F.

Can é pa le sport di schi rové te nosc païsc?

Le sport di schi ne n'á a La Val nia albü le gran svilup sciöche ti païsc vijins, olache al ê en funziun i implanc' portamunt. Mo sciö--che an vëiga da chëstes fotografíes, gnê chësc sport bele ince pratiché da tröc agn te nosc païsc. Cun brëies de lëgn (frassen) che vignun se pastelnâ adüm instës y sambëgn zënza implanc' portamunt êl bele ti agn 30 i prüms jogn che metô man da slisoré sólo nëi.

Sides ch'ai le praticâ por devertimënt o l'adorâ sciöche aiüt por se möie da n post al ater, laôta ne s'ess dessigü degügn imaginé cî svilup che chësc sport ess albü fina alde-daincö. Un o l'ater l'â imparè da fá le soldá, d'atri imparâ instësc o dala jënt di païsc vijins.

Les prümes gares

I prüms che jê cun i schi a La Val ê chi dl mone: i fredesc Vijo, Carlo y Franzl Ta-vel-la metô bele man ti prüms agn 30 da pra-tiché chësc sport. Una dles prümes gares de schi é gnüda organisada ti agn 1934-35 da n maéster trentin che insignâ a La Val, adüm cun i fredesc dl mone. Le start ê tl zënter dl païsc y le travert jö Pidrô, dan la ostaría. La gara che an vëiga sól retrat chilò dlun-gia, é gnüda organisada ti agn 50 da Siur Angel Morlang y â albü n gran suzès.

I prüms praticanc' dl sport di schi te nosc païsc dan la ostaría da Spëscia (incér le 1930). Da man ciamp

Għapprat għiġi fak-trata n-narxa kien misoda da Siu: Angel Merlani tira għiġi 50 ta' gara piā ja sön plakka.

La gara dl'cioce

Ti agn 60 ēl tres deplū jogn che metō man da jí cun i schi y al gnē ince organisé re-golarmën ter-vigni invern üna o deplū ga-res. Chi che se fistidiā da mëte a jí chëstes gares ē scialdi dagnéra Konrad Dapoz, Otto y Giuvani Rubatscher, Giuvani Pescollde-rung o Valire Moling. Na gara che ē conosciüda sura düta la Val Badia ē la "gara dl'cioce". Ara ā chësc inom, deache i mius ciafā propi n tòch de cioce. Le prüm ciafā sambëgn le maiú tòch y plu injö ch'an rovā te tlassifica, mëinder che le tòch de cioce gnē. La gara gnē fata da Pizát (Bieil) fina jö en plaza de dlijja y datrai rovan finamai jö Ciamplo o Cestun a stlüje jö le percurs de gara. La pista messâ sam-bëgn gní batüda düta a man y sciöche por-tes gnél tut stanges de lëgn scorzades. Al rovā adalerch conco-rënc' de düta la Val Badia y i prüms pesc' rovā scialdi dagnéra tles mans di atlec' dl'Alta Val Badia. Pro üna na gara, tignida dal Crist da Cians fina jö tl zénter dl pañsc, ēl finamai gnü ada-lerch le conosciü atlet da La Ilha, Marcello Varallo, a fá deu-ra-pista.

N retrat dër interes-sant: cun i schi Vijo Tavella y cun la lüsa Tomesc Comploi.

D'autres pistes

D'autres pistes, olache al gnê tigní gares di schi ê da Mezcôl jö o da Somcol fina jö Al Bagn. Sön chësc ultim percurs êl ti agn 50 gnü organisé n iade na ga-ra dl Comun, a chëra ch'al podô té pert dûc' i abitanc' dl Comun da S. Martin, de chël che le païsc da La Val fajô laôta pert sciöche fra-zjun. Chë-sta gara che gnê fata a nëi intíera, é gnüda da-va-gnada da Pire Tolpeit, che â ciafè sciöche prüm pest na boza d'ega de vita.

Le unich lift che é stè a La Val

Les fadíes da jí dô vigni rait indô sön-som ê sambëgn dër granes y ara ne n'á nia duré dî ch'an â ponsé da mëte sö n lift. Otto y Albert Rubatscher â portè inant chësta sco-menciadía y â realisé sot dlilia jö fina jö sura Ciamplo n implant portamunt de na lun-ghëza de 190 m. Chësc ê stè tl ann 1969.

Gara di sci da Cima fina jö Giampolé (in för l'ann 1962). Da manz ciama: Pier Tolpeit, Angel Tolpeit, Ottolenghi, ...
Gara dla Crusc

La gara che á mantigní fina aldedaincö süa tradiziun sciöche gara dl païsc é stada la Gara dla Crusc. La prüma ediziun é gnü-da tignida tl ann 1971/72 y é spo gnüda or-ga--nisada vigni invern fina aldedaincö. Mâ tl ann 1989 ne n'ara nia podü gní tigni-da por gau-ja dla mancianza de nëi. La pista tradi-zio-nala ê dala dlijia da La Crusc fina jödapé dl pice lift. Por gauja dla pücia nëi án n valgùgn iadi messü spostè le per-curs de gara söl trat da Rainé fina jö en Badia. Le fat ch'al tôl pert vigni ann daimprò da cënt con-corënc' desmostra che chësta ga-ra tradi-zio-nala é tres ciamò dër aprijada dala jënt dl païsc.

■ I bateaux della gara es post Sca da Crusc. Vigni ann s'abínel daimprò da cënt concorënc' che tòl pert ala tra
Cortina d'Ampezzo e la Val Gardena. La gara è stata vinta dallo sciatore austriaco Marcel Hirscher.
Foto: Claudio Sartori - AGF